

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

**Kinderopvang EigenWijs
(Wateringen)**

Inhoud

Hoofdstuk 1	Inleiding	3
Hoofdstuk 2	Uitgangspunten.....	4
Hoofdstuk 3	EigenWijze Werkwijze	6
Hoofdstuk 4	Komen en gaan	8
Hoofdstuk 5	Ruimte en Spelmateriaal.....	9
Hoofdstuk 6	Spelactiviteiten	13
Hoofdstuk 7	Dagindeling en organisatie.....	13
Hoofdstuk 8	Sociaal-emotionele ontwikkeling	17
Hoofdstuk 9	Lichamelijke ontwikkeling.....	20
Hoofdstuk 10	Zintuiglijke ontwikkeling.....	21
Hoofdstuk 11	Taalontwikkeling	21
Hoofdstuk 12	Ouders	22
Hoofdstuk 13	Het EigenWijze team	23
	Tot slot	24

Hoofdstuk 1   Inleiding

Voor u ligt het pedagogische beleidsplan van Kinderdagverblijf EigenWijs Wateringen. Wij willen u met dit pedagogische plan van aanpak informeren over het pedagogische beleid van KDV EigenWijs. Het pedagogische beleidsplan, is bedoeld voor iedereen die direct of indirect met KDV EigenWijs te maken heeft. Kinderopvang EigenWijs maakt sinds september 2008 deel uit van Kinderopvang Morgen maar heeft haar geheel eigen visie behouden en dus ook een op zichzelf staand pedagogische beleid.

De basis van ons pedagogisch beleid wordt gevormd door de vier pedagogische basisdoelen, waaraan de opvoedingstheorie van professor J.A.M Riksen-Walraven ten grondslag ligt. Deze vormen het wettelijk kader voor de Kinderopvang. De vier pedagogische doelstellingen zijn :

1. Het bieden van emotionele veiligheid
2. Het bevorderen van de persoonlijke competentie
3. Het bevorderen van de sociale competentie
4. Kinderen helpen bij het zich eigen maken van normen en waarden.

Onze visie is geïnspireerd op de filosofie van [Reggio Emilia](#). Wij werken hiermee op een geheel EigenWijze manier. De kinderen leren van elkaar, wij van hen en zij van ons. Wij geven kinderen de ruimte om zich te uiten en te ontwikkelen en verwerken dit in ons dag- en activiteitenprogramma.

Het team heeft regelmatig werkbijeenkomsten en teamvergaderingen waarin aandacht wordt besteed aan het verder uitwerken van de visie. Ook de Oudercommissie is daarbij nauw betrokken. Tevens hebben zij een signalerende en adviserende functie. Op deze wijze blijft het beleid in ontwikkeling. Het beleidsplan zal jaarlijks worden bijgewerkt en zo nodig worden aangevuld.

In dit pedagogische werkplan wordt beschreven wat we doen als medewerkers op de werkvloer, hoe we het doen en waarom we het zo doen.

Wij hopen dat, na het lezen van dit beleidsplan, het voor iedereen duidelijk is welke weg Kinderdagverblijf EigenWijs Wateringen bewandelt om kwalitatief goede kinderopvang te bieden.

Ter verduidelijking:

- Waar gesproken wordt van het kind, worden zowel jongens als meisjes bedoeld.
- Waar gesproken wordt van ouders, worden zowel ouders als verzorgers bedoeld.
- De afkorting KDV staat voor kinderdagverblijf
- De afkorting pm staat voor pedagogische medewerker

Hoofdstuk 2   **Uitgangspunten.**

Bij Kinderopvang EigenWijs zoeken wij, in ons pedagogisch handelen, aansluiting bij de theorie van Reggio Emilia van Loris Malaguzzi,

Reggio Emilia

Bijzonder, vernieuwend en **inspirerend** zijn kernwoorden afkomstig van mensen die zich verdiept hebben in de werkwijze van de kindercentra in Reggio Emilia.

Bijzonder is dat deze werkwijze niet 'bedacht' is door een pedagogische denker, maar langzamerhand is ontstaan vanuit 30 jaar ervaring. De Italiaanse filosoof en pedagoog Loris Malaguzzi is de grondlegger van dit gedachtegoed. In zijn optiek is een kind een competent wezen met veel mogelijkheden. Wij volwassenen projecteren onze denkbeelden te vaak op onze kinderen en leveren kant-en-klare modellen aan hen. Dit perkt kinderen in, met name in de mogelijkheden die ze in aanleg hebben. Want ieder kind is vanaf de geboorte rijk aan mogelijkheden, krachtig en creatief. Kinderen hebben behoefte aan ontwikkeling van hun communicatiewensen, relatiewensen en wens tot groeien.

Vernieuwend is de manier waarop er tegen kinderen wordt aangekeken. Uitgangspunt is dat kinderen voortdurend communiceren op veel verschillende manieren. Vanaf hun geboorte hebben ze in potentie 100 talen tot hun beschikking om zich uit te drukken. In de praktijk zie je dat terug in toneelspel, tekenen, boetseren, dansen, gebaren, poppenkastspel, draad, papier, schimmenspel, bouwwerken, muziek en in gesproken en geschreven taal. Allemaal talen waarmee kinderen hun wereld onderzoeken. Vandaar dat kinderen worden benaderd als onderzoekers.

Kinderen zijn voor elkaar de **eerste pedagoog**. Er wordt het liefst in kleine groepjes gewerkt om de uitwisseling tussen kinderen zo veel mogelijk te stimuleren. Malaguzzi gaat ervan uit dat kinderen uitvinders zijn en dus willen experimenteren en zo van elkaar kunnen leren. Deze manier van denken over leerprocessen bij kinderen heeft consequenties voor de rol van de volwassenen. Volwassenen zijn de **tweede pedagoog** voor kinderen. Eén van de belangrijkste taken van de volwassene is zo te luisteren dat het kind zich begrepen voelt. Volgens het gedachtegoed van Reggio Emilia zijn kinderen van nature creatief. Het is aan ons om de ruimte te bieden waardoor hun creativiteit tot ontplooiing kan komen. Een uitdagende en inspirerende omgeving wordt dan ook als **derde pedagoog** gezien. Als aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, komt de creativiteit van elk kind vanzelf op gang. Volwassenen hoeven die creativiteit alleen maar te begeleiden.

Emmi Pikler

Emmi Pikler was een kinderarts uit Hongarije. Zij leefde aan het begin van de 20e eeuw en ontwikkelde een bepaalde manier van omgaan met baby's. Zij ontdekte dat baby's gebaat zijn bij uitgebreide verschoon en eetmomenten waarbij een goed contact en veel aandacht is tussen verzorger en kind. Door die intensieve contactmomenten, waarbij de verzorger veel praat en 'uitlegt' aan de baby's, voelen baby's zich veiliger, meer op hun gemak en kunnen ze meer tevreden spelen op de momenten dat ze even minder aandacht krijgen. Verder vond zij het erg belangrijk dat een baby zich, fysiek gezien, in zijn eigen tempo en op een natuurlijke manier ontwikkelt. De belangrijkste uitgangspunten van

haar visie zijn: respectvolle verzorging, ruimte en tijd voor eigen ontwikkeling en vrije bewegingsontwikkeling

Wij hebben deze visie aangepast aan de situatie (cultuur, ruimte, wetgeving etc.) van Nederland en werken hiermee op een geheel EigenWijze manier. De kinderen leren van elkaar, wij van hen en zij van ons. Wij geven ze de ruimte om zich te kunnen uiten en te ontwikkelen en verwerken dit in ons dagprogramma. Een kind mag, maar moet niet; bij ons gaat het om een *gebonden vrijheid*. Wij streven ernaar om het kind het gevoel van vrijheid te geven maar ondertussen bieden wij wel kaders en structuur.

In de praktijk van EigenWijs betekent dit dat wij de kinderen prikkelen met datgene wat hen bezighoudt. Wij bieden de kinderen een gestructureerd programma, waarbinnen er veel ruimte en aandacht wordt besteed aan diverse projecten. Hiernaast blijft er voldoende tijd over voor vrij spel. Wij creëren een situatie en omgeving waardoor kinderen geïnspireerd kunnen raken, waar zij ervaringen meemaken en zich daardoor verder kunnen ontwikkelen.

We hebben het in dit plan over pedagogisch handelen, over inrichting van de ruimten en over voorwaarden scheppen. We willen ouders en kinderen het volgende garanderen.

- **Veiligheid** Dit doen we door privacy van ouders en kinderen te waarborgen, door voorspelbaar te zijn in onze gedragingen, door structuur te bieden (sociaal emotioneel) en door te zorgen dat de ruimtes en materialen voldoen aan de eisen van de GGD en brandweer (fysieke veiligheid).
- **Stimuleren** Dit doen wij door de eigenheid van ouders en kinderen te respecteren en mogelijkheden/ruimte te bieden om kinderen in eigen tempo en op hun eigen manier te laten ontwikkelen.
- **Pedagogische onderbouwing** Dit realiseren we door als pm op de hoogte te blijven van nieuwe pedagogische inzichten (vakliteratuur en cursussen), door steeds bewust te blijven van onze pedagogische doelen (teamvergaderingen en werkbesprekingen) en door daadwerkelijk toe te passen wat in het pedagogische plan staat beschreven (afspraken)
- **Een warme plek voor het kind** Elke kind en elke ouder is voelbaar welkom: men wordt gezien,. De pm houden van de kinderen om wie ze zijn en niet om wat ze kunnen/doen of van wie ze zijn (onvoorwaardelijk). Hierbij zijn wij attent op wat we zelf meebrengen aan ervaring uit eigen jeugd en daar aan gekoppelde oordelen, overtuigingen en gewoonten. De pm stellen zich neutraal op en bevechten actief oordelen. Een vaste vraag die we ons steeds stellen: "Kan het ook anders"? We laten ons daarbij inspireren door pedagogiek omschreven in de Reggio werkwijze en de visie van Pikler.

Al deze aspecten zijn als een rode draad terug te vinden door de volgende hoofdstukken heen:

- De EigenWijze werkwijze
- Komen en gaan
- Ruimte en spelmateriaal
- Spelactiviteiten
- Organisatie en dagindeling
- Sociaal-emotionele ontwikkeling

- Lichamelijke ontwikkeling
- Zintuiglijke ontwikkeling
- Taalontwikkeling
- Ouders
- Het EigenWijze team

Hoofdstuk 3   EigenWijze Werkwijze

Loris Malaguzzi, de grondlegger, spreekt over de honderd talen van een kind.

“Honderd talen”

Communicatie is een centraal begrip binnen de ontwikkeling en educatie van kinderen. Communicatie opdat de verschillende ideeën, gedachten en theorieën uitgewisseld kunnen worden en er van elkaar geleerd kan worden. Communiceren, zichzelf uitdrukken, kunnen kinderen in potentie op honderd manieren, in honderd talen. Zij kunnen zich uitdrukken in dans, in muziek, in drama, in klei, op papier etc. Elke taal heeft zijn eigen zeggingskracht en mogelijkheden. Het tot bloei brengen van, al deze potentiële talen, naast de gesproken en geschreven taal, verrijkt de mogelijkheden tot communicatie tot uitwisseling en leren over zichzelf, de anderen en de wereld. Het ontwikkelen van deze talen wordt dus gezien als middel om te communiceren en heeft niet als doel kunstdisciplines te beoefenen. “.

Een kind communiceert dus wel op honderd manieren. De taak van de begeleiding is volgen, luisteren, waarnemen en vastleggen.

Het kind is in beginsel creatief. Dat laat zich op honderd manieren zien. Soms heel subtiel, soms heel direct. Het vraagt heel veel inlevingsvermogen van een pmw om alles waar te nemen. Er is een spanningsveld tussen de mate waarin de begeleiding kan ontvangen en de mate waarin het creatieve kind zendt. Het is natuurlijk groepsopvang en geen één-op-één situatie, dus ook praktisch gezien is het moeilijk om alles te verstaan. Het is ons doel om, ondanks onze beperkingen, met het kind op een zo breed mogelijke communicatiegolf lengte te komen. Het gebied van activiteiten rondom creativiteit biedt goede mogelijkheden, geeft tastbare verhalen en daar maken we gebruik van. We kunnen ze vastleggen/bewaren. Dit doen wij middels het maken van foto's.

Wat is creativiteit

Creativiteit is de schepping van nieuwe dingen. Als je gebruik maakt van je creativiteit, zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem, ontdek je nieuwe wegen zonder je te laten belemmeren door het gangbare, de gewoonten. Het nieuwe ligt in de benadering, het proces er naartoe. Dat geeft een resultaat, een eindproduct. Maar dit is niet het belangrijkste. Het proces, de ervaring en de beleving, daar ligt bij ons de nadruk op. Het stimuleren van het avontuur, het experiment, de ontdekking van nieuwe en ongebruikelijke wegen is belangrijk; het eindresultaat is minder interessant. Het voor ogen hebben van een bepaald eindproduct kan zelfs wegen blokkeren en het creatieve proces belemmeren.

Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling

Als pm geven we de kinderen alle ruimte om te experimenteren met verf, krijt, potlood, viltstift, kosteloos, materiaal, klei, plaksel, papier, materiaal uit de natuur, hout etc. Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar is veel breder. ...

Onder creativiteit valt ook het experiment met:

- Muziekinstrumentjes, de stem, klanken
- Verkleedkleden en poppenkastpoppen
- Avontuur in de natuur
- Proeven, ruiken, voedsel
- Bewegen, dans, yoga

De reis is hier bij belangrijk, het plezier in het spel waar geen voorwaarden aan verbonden zijn of eindresultaat. De reis is te herkennen in het resultaat en dus per definitie goed, het geeft de mate van creativiteit aan die bij het kind hoort. Het gaat ook hier om een (creatief) proces, waarvoor we de ontwikkelomstandigheden zo gunstig mogelijk maken.

Ondersteunende vaardigheden

Actief aanleren gebeurt op het gebied van vaardigheden, passende bij een moment in een ontwikkelingsproces, bijvoorbeeld bij de lichamelijke ontwikkeling.

Zijn die werkjes zoals closetrolsinterklazen dan uit den boze? Welnee!!! We realiseren ons als pm goed dat, zodra we daarmee bezig zijn, niet bezig zijn met de creatieve ontwikkeling, maar met bijvoorbeeld de ontwikkeling van de fijne motoriek, het vergroten van de vaardigheden. Een kind heeft vaardigheden nodig t.b.v. zijn creatieve proces, bijvoorbeeld bij een beeldend proces: De vaardigheid "knippen met een schaar". Soms ligt de waarde van een bepaald resultaatgericht werkje op het gebied van "inleven in een thema of feestvoorstel". Dan is het doel ook anders. Het werkje is een illustratie, een middel om aandacht te geven aan bijvoorbeeld een seizoen of een feest. Duidelijker is dit te zien bij muziek. Een sinterklaasliedje aanleren is resultaatgericht (omlijsting, op toon zingen). Geluiden/klanken/melodieën zoeken met muziekinstrumentjes spreekt het creatieve proces aan op muzikaal gebied.

In de visie van Emmi Pikler staat respectvolle verzorging, ruimte en tijd voor eigen ontwikkeling en vrije bewegingsontwikkeling centraal.

Respectvolle verzorging: de hechting tussen baby's en hun verzorger(s) is volgens Pikler het allerbelangrijkste. Dit bereik je door middel van respectvolle verzorging: behandel een kind zoals jij ook behandeld wil worden, bereid hem voor op wat gaat komen en geef hem de tijd om te reageren. Geef hem daarnaast de ruimte om te doen wat hij zelf wil. Zelf kunnen ontdekken van en leren aan de situatie staat hierbij centraal. Dit geeft het kind zelfvertrouwen en de veiligheid om zich vrij te ontwikkelen. Vertel het kind altijd wat je gaat doen, dan kan hij zich hierop voorbereiden (anticiperen). Als het kind wat ouder is, kan hij meedoen (participeren) en later zal hij meewerken (coöpereren). Zo wordt een veilige, hechte band opgebouwd.

Ruimte en tijd voor eigen ontwikkeling: het kind kiest zelf zijn momenten van ontwikkeling uit. Bij de Pikler visie is het dan ook niet van belang wanneer een kind een vaardigheid ontwikkelt, maar hoe. Onze pedagogisch medewerkers observeren daarom goed waar het kind behoefte aan heeft. Op deze manier volgen we het tempo van het kind. Bijvoorbeeld door een speeltje net buiten zijn bereik te leggen en hem motiveren het speeltje te pakken

of als we zien dat een baby zich begint op te richten, dan zetten we iets in de buurt waar de baby zich aan op kan trekken. We gebruiken daarbij eenvoudig speelgoed van natuurlijke materialen.

Vrije bewegingsontwikkeling. Pikler ontdekte dat alle baby's 25 ontwikkelingsstadia doorlopen. Om deze ontwikkeling door te maken, hebben kinderen vrijheid nodig om te bewegen. We geven kinderen veel bewegingsvrijheid. Niet vastgezet in een wipstoeltje, maar in een veilige ruimte vrij bewegen, liggen, draaien, pakken en kruipen. Baby's en dreumesen krijgen de tijd en de ruimte om te proberen, ook als het niet meteen lukt. Door het zelf te doen, met aanmoediging van de pedagogisch medewerker, leert een kind op zichzelf te vertrouwen en zelfstandig te spelen. Een prachtige basis om op te groeien met zelfvertrouwen en een gevoel van eigenwaarde.

Natuur

De beleving in- en van de natuur neemt op EigenWijs een belangrijke plaats in. Leren in en van de natuur is anders. De natuur is grillig, onvoorspelbaar en elke dag verschillend. Opgroeien in een natuurlijke omgeving houdt in dat kinderen direct in contact zijn met de natuur. De kinderen doen daar veel directe ervaringen op die een verrijking zijn aan hun ervaringswereld.

Wat maakt spelen in de natuur zo onvergetelijk?

- De vrijheid; zo bestaan er bijvoorbeeld geen spelregels die bepalen wat je moet doen met losse materialen zoals zand, stenen, takken en bladeren. De kinderen kunnen zelf bepalen zelf wat ze er mee willen doen.
- De geborgenheid die in de natuur vaak te vinden is; een zelfgemaakte hut van takken, verstoppen achter een boom
- De leerrijke omgeving; elk spel is een ontdekkingstocht. Een kind dat zelf onder een dode tak een pissebed vindt vergeet nooit meer dat deze diertjes donkere en vochtige plekken zoeken.

Hoofdstuk 4   Komen en gaan

Wennen

Na de inschrijving van een kind wordt een afspraak gemaakt voor twee wenoctenden. Op de eerste wenoctend vindt er een intakegesprek plaats. Tijdens dit gesprek met de pedagogisch medewerker van de groep waarop het kind is geplaatst wordt er zoveel mogelijk relevante informatie uitgewisseld om het kind goed te kunnen begeleiden. Ook wordt aangegeven wie de mentor is van het kind.

Het doel van de wenoctenden is:

- Het vertrouwd raken van het kind met de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen kind en pedagogisch medewerkers.
- Het vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het vertrouwen krijgen dat hun kind in goede handen is.
- Het goed op elkaar afstemmen van voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak thuis en op EigenWijs.

Hoe lang een kind nodig heeft om te wennen hangt van een aantal factoren af. Onder meer de leeftijd van het kind. Er zal met de ouders het vertrouwen moeten worden opgebouwd dat er goed en zorgvuldig met hun kind wordt omgegaan.

Voor een baby is het belangrijk een vertrouwde slaapomgeving te creëren. Daarom vragen we de ouders om een knuffel of een doekje van thuis mee te geven. De vertrouwde geur verschaft geborgenheid bij de baby. Voor de kinderen die een speen gebruiken laten de ouders een speen op EigenWijs achter. In overleg met de ouders slapen de hele jonge baby's naar behoefte op de groep of in de slaapkamer. Zodra de kinderen gewend zijn wordt er naar gestreefd de baby's op vaste tijden in de slaapkamer te laten slapen.

Afscheid

De kinderen worden idealiter voor 09:30 gebracht. De rust op de groep en de gezamenlijke start van de dag is hiermee gewaarborgd. De pedagogisch medewerkers kunnen op deze manier al hun aandacht aan de kinderen geven.

Nadat de kinderen zijn gebracht en de medewerkers op de hoogte zijn hoe het met het kind gaat is het tijd om afscheid te nemen. Naarmate de kinderen ouder worden zijn ze zich dit meer bewust. In samenspraak wordt besloten welke manier van afscheid het best is voor het kind. De meeste kinderen hebben er behoefte aan om te zien dat hun ouders weggaan. Ook blijkt uit de ervaring dat de kinderen meer moeite krijgen met het nemen van afscheid wanneer de ouders 's ochtends lang op de groep blijven. De pm neemt het kind over van de ouder wanneer deze heeft verteld aan het kind dat hij of zij weggaat en in de middag weer terugkomt om het kind te halen. Samen met de pm zwaait het kind de ouder(s) uit bij het raam of bij de deur.

Naar huis

Vanaf 16.30 breekt het punt aan van het weerzien met de ouder(s). Uiteraard kunnen de ouders hun kinderen eerder bij EigenWijs ophalen. Het is wel van belang dat dit in overleg gaat, aangezien het dagprogramma voor de kinderen het best kan worden gewaarborgd wanneer de kinderen zo min mogelijk gestoord worden. De pm draagt bij het halen van het kind er zorg voor dat de ouders op de hoogte worden gebracht van het verloop van de dag. Er vindt een korte overdracht met de pm plaats. Op de borden op de babygroepen staat de relevante informatie over het eten, drinken en slapen. Om voor een rustige afronding van de dag te zorgen eindigen we de dag voor de kinderen met rustig vrij spel of een kleine activiteit. Op die manier is het voor de ouders makkelijker om hun kinderen weer mee naar huis te nemen en nog even rustig met pm te praten. Ook lijken het begin en het eind van de dag op elkaar (de ochtend start ook met wat kleine rustige activiteiten en vrij spel). Op deze manier waarborgen we structuur en voorspelbaarheid. Wij raden de ouders aan om het afscheid in de ochtend en het moment van naar huis gaan voor de kinderen niet te lang te maken.

Hoofdstuk 5   Ruimte en Spelmateriaal

Inrichting van de ruimte

Op iedere groep zijn verschillende speelhoeken. Kinderen kunnen daar ongestoord spelen. Hiermee stimuleer je de ontwikkeling van het concentratievermogen er zijn namelijk geen storende prikkels bij het spel. Toch kunnen we de inrichting op de groepen als dynamisch beschouwen, omdat de inhoud van een speelhoek geen statisch gegeven is en aangepast wordt aan het spel dat de kinderen bedenken. Het wordt dus eigenlijk aangepast door de kinderen. Hiermee kunnen wij in de steeds verschillende behoeftes van de kinderen voldoen. Ook werken we hierdoor aan ons doel de kinderen te stimuleren in o.a. hun creativiteit. We streven ernaar foto's, illustraties en werkjes zoveel mogelijk op ooghoogte van de kinderen te hangen, het geeft het gevoel van 'thuis horen' als je foto's en werkjes van jezelf tegenkomt in een ruimte. Verder vinden wij een warme en huiselijke sfeer erg belangrijk, daarom zijn er rustgevende kleuren gebruikt op de groepen en zijn de groepen zo ingericht dat het uitnodigt om te gaan spelen. De medewerkers gaan regelmatig op de knieën door de ruimte om te zien hoe de inrichting overkomt op de kinderen. De pm helpen het spel vormgeven, dragen ideeën aan en trekken zich terug als het kind zelf verder kan. Ze laten het kind dan vrij om zijn eigen spel spelen en zijn eigen ontdekkingen te doen.

Voor de baby's is er een plek waar kinderen ongestoord kunnen spelen en waar voor ieder kind uitdagende voorwerpen aanwezig zijn. Deze voorbereide omgeving is een ruimte die steeds opnieuw op de ontwikkelingsfasen of spelbehoeftes van de aanwezige kinderen is afgestemd. Gedurende de dag ordent de pedagogisch medewerker regelmatig het speelgoed op vaste plekken in de ruimte: op de vloer, op een laag tafeltje en in een open kast. Ze doet het zo dat de opstelling de dreumes en peuter weer uitnodigt om met hernieuwde interesse verder te gaan spelen.

Het criterium voor geschikt speelgoed is: kan de baby het grijpen met zijn handen of voeten? Geeft het hem voldoende verschillende ervaringen zoals: betasten, voelen, vastpakken, bekijken, in de mond stoppen, schudden, slaan, in of op elkaar zetten, schuiven, enz. Kortom speelgoed wat aanzet tot activiteit en creativiteit.

Bouwhoek:

De bouwhoek is dynamisch, regelmatig wordt er divers bouw materiaal op de groepen gezet en is er gelegenheid te bouwen met divers materiaal. De bouwhoek creëren we op een rustige plek en uit de loop om de bouwsels veilig te laten (ont)staan. Regelmatig verwisselen wij het materiaal met ander constructiemateriaal. Tevens stimuleert het de motoriek om ander constructiemateriaal te manipuleren en combineren. Regelmatig voegen de kinderen uit eigen beweging ander materiaal toe (zoals de treinen of de dieren) deze betrekken zij dan in hun spel. De bouwhoek stimuleert de sociale en motorische ontwikkeling van de kinderen.

Poppenhoek.

De poppenhoek is de hoek voor het 'doen alsof' spel oftewel verbeeldend spel, imitatiespel en fantasiespel. De poppenhoek is flexibel ingedeeld. De kinderen kunnen er in een handomdraai een keukentje, ziekenhuis of huiskamer van maken. Door het sociale aspect van het spel, is er voldoende ruimte in en om de poppenhoek heen. Verbeeldend spel

heeft een speciale rol in de cognitieve ontwikkeling van het kind. Het spel waarin kinderen hun eigen wereld opbouwen, maakt het mogelijk om dagelijkse ervaringen op eigen niveau nog eens door te nemen. Hierdoor krijgen kinderen meer grip op gebeurtenissen en verwerken ze deze beter. Deze ervaringen dragen tevens bij aan de emotionele ontwikkeling van de kinderen. Kinderen leren ervaringen verwerken en kunnen met elkaar oefenen met emoties. Tevens heeft het rollenspel wat gespeeld wordt nog een belangrijke functie. Kinderen verplaatsen zich op spelende wijze in de rol van een ander (bijv. vadersrol en moedersrol spelen). Dit maakt de sociale rol geleidelijk bekender en toegankelijker. De poppenhoek functioneert bij ons tevens als verkleedhoek.

Rust/voorlees/hangplek

Deze plek straalt rust uit en de sfeer is knus en intiem. Dit biedt een mogelijkheid voor een rust moment. Even rust en veiligheid voor de kinderen die hier behoefte aan hebben. Wij hebben boekjes die de kinderen zelf kunnen pakken. De mogelijkheid om even een boekje te gaan lezen, is voor de kinderen dus aanwezig.

Knutsel/teken/schilderhoek.

Er is een tafel aanwezig waar de kinderen kunnen knutselen. Veel materiaal (wat veilig is) is op kindhoogte aanwezig. Zo kunnen de kinderen zelf bij papier en potloden en kunnen ze dus zelf bepalen of ze creatief willen spelen. De kinderen zijn verder vrij om aan de pm te vragen om anders materiaal en mogen dit (onder toezicht) gebruiken/pakken. De verf staat buiten bereik van de kleine kinderen en er is een afgesloten opbergkast waar alle materialen staan zoals scharen, prikkennen e.d. dit in verband met de veiligheid van de kinderen. Creatieve activiteiten vergroten de fantasie en het probleemoplossend vermogen van het kind. Ook kunnen de kinderen met diverse materialen kennismaken. Het bevordert tevens het concentratievermogen van de kinderen.

Reggio documentatie

Omdat creatieve ervaringen bij ons erg belangrijk zijn, vinden wij het ook belangrijk om de knutselwerken, foto's van het proces e.d. van de kinderen zichtbaar ten toon te stellen.. Het eindresultaat is niet zozeer belangrijk, want alles wat het kind maakt, is mooi. Wel is het proces en het lekker bezig zijn met verschillende materialen belangrijk. Creatief bezig zijn stimuleert de fantasie en vormt een manier om emoties en gevoelens te uiten. Ook het groepsproces wat zich af speelt, is belangrijk voor de sociale ontwikkeling bijv. kinderen die elkaar gaan helpen en elkaars werkjes mooi vinden. De kinderen zien hun eigen werk/foto's op de groep en de borden terug wat herkenbaar is en het 'thuisgevoel' en dus de veiligheid en de warme sfeer versterkt. Ook zijn de kinderen trots op hun werk en dit versterkt hun zelfvertrouwen en identiteit wat erg belangrijk is.

Bewegingsruimte

Centraal tussen de hoeken in, kan vrij gespeeld worden. De kinderen kunnen hun bewegingsenergie vrij uiten. Ze kunnen met de auto's spelen en met de kinderwagen rondlopen. De ruimte kan dynamisch gebruikt worden. Wij kijken naar de behoeftes van de kinderen en sluiten ons daar op aan. Als ze zin hebben om met tenten te spelen, dan worden deze neergezet. We hebben verscheidend materiaal zoals tenten, kruiptunnels, loopwagens, ballen, hoepels en peutergym materiaal.

Buitenruimte

Er is een grote, uitdagende natuurlijke buitenspeelplaats met voldoende ruimte voor alle kinderen. Het gebied is afgesloten en omringt met hekken, dit voor de veiligheid. Het is een prachtige ruimte waar er voldoende ruimte is voor uitdagend spel. Zo is er onder meer een zandbak, zijn er natuurlijk verstopplekjes en zijn er moestuinbakken waar wij samen met de kinderen plantjes zullen zaaien en oogsten.

Buiten spelen en natuurbeleving is in de EigenWijze visie erg belangrijk. De kinderen kunnen hun energie kwijt en verbreden hun belevingswereld. Ook de ruimte, beweging, zonlicht en frisse lucht zijn belangrijk voor het algemene welzijn van de kinderen.

Ook voor de jongere kinderen is buiten zijn belangrijk. In de zomer gaan de kinderen daar iedere dag naar buiten. De pm leggen zachte kleden op het gras. Er wordt regelmatig met water en badjes gewerkt en onder strikt toezicht kunnen de kinderen hier heerlijk in spelen en afkoelen. De kinderen krijgen op deze manier ook een stuk natuurbeleving mee en zien van alles om zich heen. Hierdoor wordt hun ervaringswereld weer vergroot. Verder wordt ook in de koudere periodes zoveel mogelijk naar buiten gegaan. Voor de jongere kinderen die nog niet kunnen lopen zijn er waterdichte tuinbroekjes aanwezig, zodat de kinderen buiten kunnen rondstruinen zonder koud en nat te worden.

Spelmateriaal

Het speelgoed op EigenWijs is afgestemd op de lichamelijke, cognitieve, creatieve en sociale ontwikkeling van kinderen en wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen. Speelgoed wat voor meerdere doeleinden geschikt is (loose parts, of open einde materiaal) heeft onze voorkeur. We zorgen voor een goede verscheidenheid aan speelgoed en wisselen ook regelmatig het speelgoed op de verschillende groepen af. Zo blijft er voldoende afwisseling voor kinderen. We leren kinderen met zorg omgaan met de verschillende soorten spelmaterialen. Samen met de kinderen spelmateriaal opruimen op een vaste plek en compleet maken van puzzels e.d. hoort ook bij de zorg voor materiaal.

We bieden hiermee de kinderen structuur en leren ze met respect om te gaan met materiaal.

Ook bij de baby's is het (creatief) bezig zijn met verschillende materialen van groot belang. Baby's leren dan al op jonge leeftijd hoe ze veel verschillend materiaal kunnen manipuleren en combineren. Ze leren functioneel om te gaan met speelgoed en materiaal. Zo worden er al op jonge leeftijd muziek en voelmaterialen aangeboden en leren de kinderen al jong wat ze met de instrumenten/materialen kunnen doen. De baby's voelen bijv. hoe verf en scheerschuim aanvoelen en verbreden hiermee hun ervaringswereld

Kinderen mogen vrij kiezen waar ze mee willen spelen, daarom staat veel materiaal open in lage kasten en kunnen de kinderen dit zelf pakken (en opruimen).

Spelmateriaal kan ook uit de natuur komen en hier maken wij dan ook vaak gebruik van. Met blaadjes, kastanjes, stokjes, steentjes en bloemen kunnen kinderen heerlijk spelen en knutselen. Ook worden materialen verwelkomd op EigenWijs die in eerste instantie niet voor speeldoeleinden gemaakt zijn, maar wel een grote speelwaarde kunnen hebben. Een voorwaarde is wel dat het materiaal voldoet aan de vastgestelde veiligheidseisen.

Hoofdstuk 6   Spelactiviteiten

Binnen het dagprogramma is er veel ruimte en gelegenheid voor diverse activiteiten.

Onze unieke locatie geeft hier een extra dimensie aan. De tuinen en speelplaats van EigenWijs bieden diverse speelmogelijkheden in de buitenlucht.

Niet alleen buiten, maar ook binnen bieden wij de kinderen diverse activiteiten aan. Denk hierbij aan, liedjes zingen, voorlezen, knutselen tekenen/kleuren, tenten/huisjes maken van dozen, spelen met kosteloos materiaal, zoals spiegels, dozen, voelmateriaal. Bij de baby's staan de zintuigen centraal, deze worden op diverse manieren geprikkeld met de diverse voel en ontdekspelletjes. Sommige activiteiten vragen voorbereiding, andere activiteiten ontstaan spontaan. Hierbij is het van groot belang dat wij goed luisteren naar de behoeften van de kinderen. Wij proberen hier zo veel als mogelijk gehoor aan te geven. Het merendeel van de inspiratie komt vanuit de kinderen. Vanuit de ideeën en behoeften van de kinderen ontwikkelen wij diverse activiteiten en bieden deze aan. Binnen onze visie Reggio Emilia staat de natuur centraal, waardoor de wisselingen van de seizoenen door de kinderen van dichtbij wordt ervaren. Binnen onze activiteiten spreken wij over een gebonden vrijheid. De kinderen zijn vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of afstand te nemen van een activiteit. Wij vinden het van belang om de kinderen te prikkelen en te stimuleren en op deze manier nodigen wij ze uit om te participeren aan de activiteiten. Door er zelf plezier aan te beleven en de activiteit in een verhalende context aan te bieden komen de kinderen vaak vanzelf.

Ook bij het knutselen, tekenen, verven etc. komen de pm niet aan het werk van de kinderen. De kinderen weten heel goed wat en hoe ze het willen maken en wij faciliteren ze hierin. Wij streven ernaar activiteiten aan te bieden op allerlei ontwikkelgebieden. De huishoudelijke onderdelen van de dag bieden wij waar mogelijk 'spelenderwijs' aan, zodat kinderen hier plezier aan beleven. Zo ruimen de kinderen altijd samen het speelgoed op voordat er een nieuwe activiteit wordt gestart.

Extra activiteiten

Een van de uitgangspunten van de visie van Reggio Emilia is dat een kind, al vanaf de geboorte beschikt over 100 talen. Op EigenWijs willen wij de kinderen in aanraking laten komen met zoveel mogelijk "talen"; wat het team op een EigenWijze wijze verwerkt in het dagprogramma. Activiteiten vinden spontaan en georganiseerd plaats in en buiten de stamgroep. Ook worden er extra workshops zoals peutergym, muziek en yoga aangeboden. Wanneer we op stap gaan buiten onze locatie gebruiken we de werkinstructie 'beleid uitstapjes'.

In het pand zit een zorgtuinderij: een ontmoetingscentrum voor oudere mensen met geheugenproblemen. Op een laagdrempelige wijze doen wij gezamenlijke activiteiten. Zo zijn er opa's/oma's die komen voorlezen of worden er gezamenlijk spelletjes gedaan.

Hoofdstuk 7   Dagindeling en organisatie

Indeling van de groepen.

Kinderdagverblijf EigenWijs Wateringen heeft 2 groepen waar kinderen worden opgevangen:

- De Vlinders: waarin plaats is voor 16 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar
- De Sprinkhanen: waarin plaats is voor 8 kinderen tussen de 0-2 jaar

Wij hanteren in alle groepen een vaste dagindeling om verschillende redenen.

- Organisatorische redenen: Kinderen worden gehaald en gebracht binnen vastgestelde tijden (7.30-9.30 brengen en 16.30-18.30 halen). De pm stellen hun organisatie daarop af.
- Voorspelbaarheid en tijdmarkering voor jonge kinderen, veiligheid en structuur. Jonge kinderen kunnen geen klok kijken maar wel de volgorde van de dingen leren. Na het fruit eten verschonen, daarna jassen aan en naar buiten. Na het buiten spelen lekker eten etc. Herhaling van ritmes en rituelen geven een gevoel van veiligheid en herkenning. Een opvangdag wordt overzichtelijk.

Grofweg is de dagindeling als volgt:

- Kinderen worden gebracht en door de pm ontvangen.
- Fruit eten
- Luiers verschonen en plassen, baby's naar bed
- Jassen aan en naar buiten om te spelen
- Baby's uit bed, verschonen en aankleden.
- Eten
- Luiers verschonen en plassen, dreumesen en peuters naar bed
- Activiteiten voor de wakkere baby's
- Spelactiviteiten voor de wakkere peuters
- Dreumesen en peuters uit bed, verschonen/plassen en aankleden
- Aan tafel voor een koekje en water of thee
- Baby's naar bed
- Activiteit, hoekenspel of naar buiten
- Opruimen
- Verschonen en plassen
- Aan tafel voor eet/drinkmoment
- Vrij spelen
- Kinderen worden gehaald.

Organisatie rondom "eten"

Belangrijk bij ervaringen rondom eten:

- zorg en aandacht
- plezierig en gezellig
- hygiëne en kwaliteit

Zorg en aandacht

Eten is een belangrijk, terugkerend aspect in ons dagelijkse leven. We voeden ons lichaam zodat het alle prestaties, die gevraagd worden van het lichaam, kan leveren. Daarom vinden wij het nodig dat de grote of kleine maaltijd met aandacht wordt genuttigd. Om dat met een grote groep kinderen, met verschillende eetgewoontes van huis uit, goed te laten verlopen hanteren we een aantal basisregels, die kinderen helder maakt wat er verwacht wordt.

- We wachten op elkaar totdat iedereen een bord voor zich heeft staan. Waar nodig worden er individuele voorwaarden geschept door de pm.

Plezierig en gezellig

- Kinderen worden niet gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten, wel worden de kinderen gestimuleerd.
- Positieve benadering van de kinderen met hun eigen eetgedrag.
- De maaltijd hoeft niet vlug, maar duurt ook niet te lang, zodat de kinderen niet te lang aan tafel zitten.

Hygiëne, kwaliteit

- Als de kinderen naar buiten zijn geweest worden hun handen en gezichten schoongemaakt met een washand. De kinderen mogen dit eerst zelf doen, waarna de pm het nog even controleren.
- De pm wassen hun handen voor en na het eten.
- Ieder eet van zijn eigen bord en drinkt uit zijn eigen beker.
- We geven kwalitatief goede voeding: groenten, vegetarische producten, vers fruit, thee of water.
- We houden rekening met individuele diëten en principes. Ouders kunnen hun eigen (dieet)voeding meegeven.
- We bereiden de voeding volgens de vastgestelde richtlijnen qua hygiëne

Baby's voeden

Bij de bereiding van de voeding volgen we de regels rondom veiligheid en hygiëne. Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en de onverdeelde aandacht. De omgeving is zo rustig mogelijk. De pm zullen snel genoeg de prettige houdingen en de handelingen rondom het kind leren kennen.

Organisatie rondom het slapen

De kinderen gaan volgens het ritueel van het kinderdagverblijf naar bed. (verschonen, boekje lezen, speentje pakken, naar de slaapkamer, slaapzakje aan, knuffel mee, lekker slapen).

Inzet en criteria vaste beroepskrachten

De inzet van vaste beroepskrachten draagt bij aan de stabiliteit van de opvangsituatie en daarmee aan de emotionele veiligheid. Alle groepen worden daarom begeleidt door 2 of 3 vaste pedagogisch medewerkers per dag. Het aantal medewerkers wordt bepaald door de beroepskracht-kindratio die in de beleidsregels is vastgesteld. De medewerkers werken in principe op hun "eigen groep" en zijn zo een vertrouwd gezicht voor de kinderen en hun ouders. Gezamenlijke activiteiten komen ook voor: buiten spelen, picknicken, dansen, wandelen etc. Doordat altijd 1 van de vaste medewerkers van de groep meegaat met de

activiteit wordt de veiligheid van de kinderen gewaarborgd. Door de kleinschaligheid van het kinderdagverblijf en door veel samen te werken met de andere groepen leren de kinderen bovendien alle pedagogisch medewerkers snel kennen.

Wij waarborgen de inzet van vaste beroepskrachten door:

- Het basisroosters er zo uit te laten zien dat we voldoen aan de criteria.
- Afwezigheid van een van de twee vaste beroepskrachten zoveel mogelijk door een vaste collega op te vangen. Indien dit niet mogelijk blijkt, wordt er een medewerker van de Eigenwijze Flexpool ingezet of of .een ZZP medewerker die bekend is bij de kinderen omdat zij al langere tijd bij EigenWijs aan het werk is.
- Zoveel mogelijk zorg te dragen dat er altijd een EigenWijze medewerker op de groep aanwezig is die de kinderen kent als er gewerkt wordt met een onbekende flex medewerker. Wanneer er geen vaste beroepskracht is, bekijken we of er door de intensieve samenwerking met een vaste medewerker van een andere groep, voldoende pedagogische kwaliteit en emotionele veiligheid en stabiliteit kunnen bieden.

•

Bij het plotseling uitvallen van een collega wordt er zo snel mogelijk gepuzzeld wat de beste oplossing is voor de tijd dat de inval onderweg is. Hierbij wordt er dan bijvoorbeeld kortdurend samengevoegd, langer samen activiteiten gedaan bijvoorbeeld in de tuin. Wanneer kinderen gedurende de dag plotseling gebruik maken van een 2e stam/basisgroep omdat een medewerker naar huis moet, dan informeren we ouders hierover via de OuderApp (Konnnect). De ouder tekent niet voor tijdelijke/kortdurende noodzakelijk gebruik maken van de 2e stam/basisgroep.

Beroepskrachten in opleiding kunnen worden ingezet tot 50% van het minimale aantal in te zetten beroepskrachten. Op voorwaarde dat zij capabel zijn en bekend voor de kinderen.

Afwijking van de beroepskracht kind ratio

De medewerkers worden in principe ingeroosterd van 7.30-17 uur of van 9-18.30 uur. Inclusief 30 minuten pauze. Er mag maximaal drie uur per dag afgeweken worden van de vereiste beroepskracht-kind ratio (BKR). Dit zal zijn aan het begin van de dag, aan het eind van de dag en tussen 13 en 15 uur, als de medewerkers pauze nemen.

Op de dagen dat er minder kinderen naar de opvang komen (zoals bijvoorbeeld op woensdag en vrijdag) kunnen de groepen worden samengevoegd. Op deze manier kunnen we onze EigenWijze werkwijze blijven vormgeven. Door de vaste pedagogisch medewerkers in te zetten wordt de veiligheid en vertrouwdeheid voor de kinderen gewaarborgd.

De uitgangspunten die wij bij het samenvoegen hanteren zijn:

- van beide groepen is een vaste pedagogisch medewerker aanwezig in de samengevoegde groep

- samenvoegen van de kinderen in de leeftijd tot 1 jaar wordt tot het minimum beperkt
- ouders worden tijdig geïnformeerd over de samenvoeging

Het is mogelijk dat kinderen voor een korte of langere periode extra dagen naar kdv EigenWijs komen. Deze extra opvang vindt plaats op de "eigen" groep en wordt vast gelegd in een aanvullend EigenWijs plaatsingscontract waarbij de begin en einddatum zijn opgenomen. Mocht op uitdrukkelijke vraag van ouder een kind op 2 stamgroepen worden opgevangen dan wordt daarvoor een aanvullend toestemmingsformulier ingevuld.

Hoofdstuk 8   Sociaal-emotionele ontwikkeling

Proces

Zodra we het hebben over ontwikkeling, spreken we over een proces.

Er zijn in dit proces van de sociaal-emotionele ontwikkeling een aantal aspecten die zich niet eerder laten stimuleren dan op het moment dat het daadwerkelijk aan de orde is in de ontwikkeling van een kind. Een goed voorbeeld is: de ontwikkeling van het geweten. Een kind van nog geen twee dat een baby aait als het huilt, bootst gedrag na, of heeft er een succeservaring mee. Van echte inleving kan nog geen sprake zijn: het is nog volop bezig zijn eigen ik te ontdekken. Het kind van die leeftijd dat bijt, kan zich dus ook niet inleven, omdat de ontwikkeling gewoon nog niet zo ver is. Het kind in de ik-fase experimenteert gewoon met de ervaring: ik doe iets en er gebeurt iets, "Ik heb invloed". Er moeten eerst een aantal processtappen gezet zijn en dat proces kan qua tijdsduur per kind sterk verschillen. Wat we wel kunnen doen is net als bij de zwangerschap: de omstandigheden zo gunstig mogelijk maken. Een uitermate belangrijk aspect voor een gunstig sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind is het zelfvertrouwen/eigenwaarde. Voor het begrip zelfvertrouwen en eigenwaarde bestaan veel beelden en definities, oppervlakkig en met diepgang, waarbij de een gaat over hoe zelfvertrouwen/eigenwaarde zich laat zien in gedrag, de ander over waar het begint binnen in het kind. Wij richten ons als pm op het laatste.

Zodra wij een kind laten ervaren dat het prima is zoals het is, het niet in eerste instantie gaat om wat het kan of hoe het zich gedraagt, zijn we een heel eind op weg. Kinderen zijn en reageren allemaal anders :ze kunnen hele heftige of minder heftige emoties hebben, kunnen impulsief zijn of juist voorzichtig. Sommige kinderen hebben aanleg om iets vlot te leren, anderen moeten er soms meer moeite voor doen. Tevens brengen de kinderen ervaringen en voorbeeldgedrag mee uit allerlei omstandigheden en dat is allemaal goed: het kind wordt gewaardeerd en gerespecteerd zoals het is. Dat stralen we uit naar de kinderen om zo het zelfvertrouwen zo gunstig mogelijke ontwikkelingsomstandigheden te geven. Het is veilig op het KDV, er zijn geen oordelen, slechts waarneming. Naar aanleiding van wat we waarnemen kunnen we, als dat wenselijk is, de kinderen nieuwe oplossingen bieden in het gedrag. Zowel voor zijn/haar welzijn als voor dat van de andere kinderen.

Veiligheid

Veiligheid geeft vertrouwen, en dat is weer een gunstige omstandigheid voor zelfvertrouwen en eigenwaarde. Dit doen we door het aangeven van grenzen.

Grenzen ruimtelijk

Voorbeeld: we leggen een baby op een veilige plek, in de box, op een afgeschermd baby-speelkleed. Kortom, we richten onze ruimte er op in.

Grenzen zintuiglijk

Er zijn grenzen aan wat een baby op zintuiglijk gebied kan verwerken aan prikkels. We zorgen voor een rustige plek binnen het KDV. Er zijn ook grenzen aan wat een peuter zintuiglijk kan verwerken. Een peuter kan echt behoefte hebben om zich even terug te trekken en even in zijn eentje een boekje te lezen.

Grenzen fysiek

Stoeien, ravotten, knuffelen, kliederen, herrie maken, verkleden, gooien, emoties als blijheid, boosheid en verdriet uiten ..... prima!! Stoeien kan echter vechten worden... Dan kan het de ruimte en veiligheid van de ander beperken en daar ligt een grens. De vrijheid houdt op waar het de vrijheid van een ander beperkt. Hier komen we bij de grenzen die we niet uitsluiten met de inrichting kunnen bewerkstelligen, maar die aangegeven en gecommuniceerd moeten worden met de kinderen, voordat en zodra ze er over heen gaan.

Grenzen aangeven

Wij geven de kinderen grenzen aan die passen bij de fase van hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Zo is "inleven in een ander" iets wat wij van de jongere kinderen nog niet kunnen verwachten. De ontwikkeling tot vier jaar speelt zich voor de meeste kinderen nog vooral af op het emotionele deel, en voorzichtig aan op het sociale. Veel kinderen van die leeftijd reageren meer op van lichaamstaal dan op het verbale. Er zijn een aantal richtlijnen die we volgen bij het aangeven van grenzen:

- We zijn als pm eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. We leggen niet bij het kind neer wat van ons is. Onze taal en lichaamstaal komen overeen. Dit schept duidelijkheid.
- We passen ons verbaal aan bij de ontwikkeling van het kind
- We maken contact op ooghoogte. We noemen een kind bij de naam. We geven en vragen hiermee onverdeelde aandacht.
- We geven met grenzen nooit angst of schuldgevoelens mee aan het kind, we zijn gewoon duidelijk met "nee" of "stoppen". We bieden een uitweg door het geven van mogelijkheden voor een andere activiteit t.b.v. hetzelfde doel.
- We vertellen de kinderen waarom iets wel of niet mag.
- Soms halen we een kind even weg uit een situatie die teveel prikkelt/verleidt om over grenzen heen te gaan. Dit vertellen we neutraal aan het kind, vooraf, tegelijkertijd of nadien.
- De duur van de 'time-out' past binnen de tijdsbeleving van het kind. De pm corrigeert het gedrag en niet het kind. Hierdoor ondermijnt de time-out niet het zelfvertrouwen. De pmw zegt bij het corrigeren bijvoorbeeld: 'ik vind het niet leuk wat jij nu gedaan hebt', en niet 'jij bent stout'.
- Na afloop van "de correctie" praat de pm met het kind. Begrijpt het kind wat er is gebeurd, wat houdt de correctie in, begrijpt het kind dat de pm niet meer boos is?

De pm laat altijd blijken dat zij het kind, ondanks zijn gedrag nog altijd lief blijft vinden.

- We zijn consequent, dat vermindert de prikkel om grenzen op te zoeken, het geeft rust, en veiligheid, kinderen kunnen zich veilig concentreren op hun spel. De grenzen zijn gewaarborgd, ook de grenzen dus die mogelijk een ander kind bij hem wil overschrijden.

Vaak werkt het negeren van negatief gedrag gekoppeld aan belonen van positief gedrag het beste. Belonen gebeurt door complimenten te geven waarbij er niet veel tijd is verstreken tussen de daad en de beloning. Kinderen pikken kernwoorden op uit langere zinnen om te reageren, die kernwoorden hebben ook vaak een klemtoon. Bij dit MAG niet, wordt gereageerd op MAG en dat is juist niet de bedoeling. We gebruiken ontkenningen bij voorkeur solitair (Nee!!) of we gebruiken woorden als "stoppen met..." We houden bij het grenzen stellen de zinnen kort (duidelijkheid) en voorkomen dat we onszelf aan het verdedigen zijn waarom iets niet mag. Uiteraard leggen wij wel aan een kind wat een ander kind heeft pijn gedaan uit, dat dit niet mag omdat hiermee een ander kind pijn wordt gedaan. Daarnaast geven wij een alternatief of vertellen wij welk gedrag gewenst is.

Conflicten

Ondanks de groepsregels 'niet slaan' , "niet afpakken" gecombineerd met het aangeven van het gewenste gedrag en bovenstaande richtlijnen komen conflicten natuurlijk voor. We begeleiden bij conflicten tussen jonge kinderen en kinderen van ongelijke leeftijd totdat we er nagenoeg zeker van zijn dat ze de sociale vaardigheden ervoor bezitten om het zelf op te lossen. Ook dan observeren we nog, maar vanaf de zijlijn.

Omgaan met emoties

Baby's en peuters zijn gevoelig voor emoties. Zijn de emoties niet van zichzelf dan pikken ze ze wel op van een ander. Ze kunnen het nog niet altijd verwoorden en kunnen ook nog niet altijd scheiden wat van zichzelf is en wat niet. Het ene kind is gevoeliger voor omgevingsruis dan het andere kind. Om zelfvertrouwen te ontwikkelen is het ook nodig om te leren wat van jou is en wat niet; om te leren dat je er mag zijn met je emoties. Belangrijk daarbij is dat een kind zijn emoties kwijt kan. Met name peuters hebben een fysieke behoefte om te ontladen. Wij geven ze daarvoor de ruimte door veel buiten te zijn. Buitenspelen, rennen en natuurbeleving neemt een grote plaats in binnen het KDV.

Emoties benoemen

Door emoties te benoemen als iets heel gewoons ("Ik zie dat jij boos bent? Klopt dat?) , leren kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Het kind dat getuige is van andermans emoties (bewust of onbewust) kan dan goed bij zichzelf blijven. Dit geldt ook voor ons als pm je teen stoten, flesje voeding uit je handen laten vallen, het geeft allemaal emoties. Beter even benoemen naar de kinderen dan met een zwarte wolk blijven rondlopen: "Het is van mij.. ik ben even boos, en jij bent blij en dat is goed. Het is zo weer over mij. Zo leven we voor dat er niets mis is met emoties.

Met zijn allen...

Wij vieren op de KDV ook feesten. Samen iets vieren geeft een gevoel van erbij horen, van saamhorigheid en betrokkenheid. Dit is een belangrijke ervaring binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling. Rituelen geven een gevoel van veiligheid, ritme. Naast kleine rituelen (eetritueel) komen ook grotere rituelen aan bod. Verjaardagen, feestdagen :ze komen allemaal langs Met het vieren van de verjaardagen, (toezingen, middelpunt zijn, trakteren ...) worden kinderen in het zonnetje gezet.

Hoofdstuk 9   Lichamelijke ontwikkeling

Contact met het lichaam

Kinderen maken een lichamelijke ontwikkeling door. Ieder op zijn eigen tempo. Hoe dit proces zich ontwikkelt en in welke tijdsduur, kan sterk per kind verschillen. Het is voor ons wel een proces waar we goed zicht op hebben: elke stap laat zich zien. Een kind dat goed contact heeft met zijn lijf, weet wat het kan. Het feit dat het kind daarbij zichzelf niet onderschat of overschat is vaak een teken van zelfvertrouwen. Wij stimuleren kinderen om zich verder te ontwikkelen en zijn als "vangnet" aanwezig bij alles wat het kind aandurft. Verder bieden wij een uitdagende omgeving waarin het kind gestimuleerd wordt om grenzen te verleggen. Dat werkt niet voor ieder kind hetzelfde. Een zichzelf overschattend en impulsief kind kan beter bij zich zelf blijven als er niet te veel prikkels tegelijk zijn. Een zichzelf onderschattend kind kijkt eerst graag toe, oefent graag in alle rust, kan soms licht aangespoord worden, zonder druk uit te oefenen.

Grove motoriek

Door het vele buitenspelen krijgen de kinderen volop de gelegenheid om hun motoriek te oefenen; goed te lopen, op stoepjes te balanceren, te springen, te rennen, te stoeien. In de tuin vegen, harken, voetballen, op de fietsjes, de step of een wagentje vooruit duwen. Veel van de ontwikkeling van de grove motoriek vindt buiten plaats, maar ook binnen wordt er regelmatig gedanst en gegymd.

Fijne motoriek

De baby's leren bij ons al snel uit een beker of glas te drinken. Ook is er veel aandacht voor ontwikkelingsactiviteiten waarbij we de kinderen prikkelen met "de zone van de naaste ontwikkeling". Bijvoorbeeld door een speeltje net iets buiten hun bereik neer te leggen waardoor ze gestimuleerd worden te draaien van rug naar buik. Of een speeltje net een beetje verder neer te leggen zodat het kind wordt uitgedaagd om naar voren te kruipen. Aan alle kinderen worden activiteiten aangeboden waarmee de kinderen hun fijne motoriek verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld het lijmen met lijmpotjes en een kwastje, leren knippen, scheuren, verven met kwast of vingers. Maar ook zelf uit- en aankleden of je knoop openmaken voor het toilet wordt gestimuleerd.

Zindelijkheidsstraining

Wanneer een kind eraan toe is stimuleren wij het kind om mee te gaan naar het toilet. De kinderen die zindelijk zijn kunnen naar het toilet wanneer ze dat aangeven. Op de vaste verschoonmomenten vragen we ook altijd even of ze moeten plassen. Is dit niet het geval

dan sporen wij het kind niet extra aan. Een kind leert dan beter naar zijn lichaam te luisteren.

Hoofdstuk 10   Zintuiglijke ontwikkeling

Contact met onszelf en de wereld om ons heen

Het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van de zintuigen neemt een belangrijke plaats bij ons in. Zintuigen geven ons veel informatie. Met name de baby's zijn erg gericht op het gebruik van zintuigen: bij het contact maken met zichzelf en de wereld. We vinden het belangrijk dat de zintuigen zich kunnen blijven ontwikkelen naarmate het kind ouder wordt. Hoewel er cognitieve mogelijkheden bijkomen, blijven zintuigen een onmisbaar onderdeel in het ervaren en in de communicatie. De zintuigen staan heel dicht bij het gevoel, en vormen tegenwicht voor het mentale/cognitieve.

Wij werken regelmatig met thema's op zintuiglijk gebied: gehoor, zien, ruiken, proeven, tast. In de spelactiviteiten wordt dan volop geëxperimenteerd met geluiden, beelden, smaken en tast/aanraking.

Hoofdstuk 11   Taalontwikkeling

De taalontwikkeling begint direct bij de geboorte. Door praten tegen baby's, in allerlei toonaarden en gevuld met allerlei gevoelens, maakt dat de baby's taal associëren met iets prettigs, namelijk het in contact zijn.

Baby's

Bij het verschonen en het spelen met de baby's vertellen we over alles wat we doen. Dat voegt iets toe in het ervaren van liefde, veiligheid en voorspelbaarheid. We zingen veel liedjes met de baby's en lezen veel boekjes aan ze voor. Dit zijn essentiële aspecten voor het stimuleren van de taalontwikkeling

Dreumesen en peuters.

Voortbordurend op het praten tegen baby's houden we dit vol gedurende dreumes en peuterleeftijd. Woorden worden vanzelf gevuld met gevoel en betekenis. Liedjes worden ondersteund met gebaren. Ook bij het verhalen vertellen maken we veel gebruik van gebaren en mimiek. Voorlees/prentenboekjes zijn een essentiële ondersteuning. Evenals rollenspelletjes. Belangrijk is dat taal geassocieerd blijft met positieve aandacht. We zorgen ervoor dat datgene wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, omdat het de moeite waard is om naar te luisteren, qua toon en/of inhoud. Bij het stellen van grenzen, het aansturen of corrigeren zijn we extra attent op duidelijkheid, toonaard, hoeveelheid woorden en het selecterend gehoor van de kinderen naar hun aard, leeftijd/ontwikkeling en meegebrachte ervaringen.

Taalgebruik

Wij hanteren correct en beleefd Nederlands taalgebruik. Wij geven hierbij het goede voorbeeld aan de kinderen en stimuleren hiermee de taalontwikkeling. Wij verwachten van de kinderen (op hun eigen niveau) hetzelfde. Zo wordt vloeken en schelden niet getolereerd. Dit ook vanuit de norm "respect voor elkaar".

Hoofdstuk 12 Ouders

Samenspel

In de filosofie van Reggio Emilia zijn volwassenen de tweede pedagoog voor kinderen. Iedere volwassene – ouders, verzorgers, pedagogisch medewerkers of burens – maakt deel uit van de opvoeding en levert dus een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. De ouders vervullen daarom een belangrijke rol bij onze opvang. Op de volgende manieren geven wij de ouders de mogelijkheid om bij EigenWijs betrokken te zijn:

Overdracht

Alles wat een kind overdag meemaakt, neemt het in zijn beleving mee naar huis. Daarom is het van belang dat de ouders weten wat het kind overdag heeft beleefd. De pedagogisch medewerkers nemen de tijd om de ouders te informeren over de gebeurtenissen van de dag. Daarnaast worden er foto's gemaakt van de activiteiten die de kinderen doen. De foto's zijn te zien op de groepen en in de EigenWijze Ouderapp. Op deze manier kan er thuis, samen met het kind over nagesproken worden en worden de ouders betrokken bij de belevingswereld van het kind. In onze digitale NieuwsWijzer kunnen de ouders van alles lezen over het reilen en zeilen van Kinderopvang EigenWijs.

Oudercontacten

Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. Tijdens het plaatsingsgesprek wordt dit aan de ouder verteld. De naam van de mentor is ook te zien in EigenWijs/Konnect. De mentor is een van de vaste pedagogisch medewerkers van het kind. Zij of hij volgt de ontwikkeling van het kind en is het eerste aanspreekpunt voor de ouders. De ontwikkeling van het kind wordt planmatig gevolgd, besproken en geregistreerd tijdens de groepsgesprekken met de pedagogisch coach. Periodiek wordt er een observatieverslag van het kind gemaakt. Voor de kinderen die vanaf 5 maanden of eerder bij EigenWijs zijn gestart wordt het eerste observatieverslag gemaakt rond de 10 maanden. Is een kind bij EigenWijs gestart nadat het 5 maanden oud is, dan is het observatieverslag van 1;6 jaar het eerste verslag. Observatieverslagen worden verder geschreven op de leeftijd van 1;5, 2;5 en 3;5 jaar. Tijdens de observatie wordt onder andere gekeken naar motoriek, taalontwikkeling, speelgedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling, contact met de pedagogisch medewerkers en zelfredzaamheid. Hiervan wordt een verslag gemaakt wat naar de ouders verzonden wordt. Op basis van dit verslag nodigen wij de ouders uit voor een oudergesprek. In dit gesprek worden onze bevindingen toegelicht, wordt besproken of ouders dit herkennen en vragen wij of zij de observatie kunnen aanvullen met hun eigen waarnemingen. Ook wordt besproken of, en welke, acties nodig zijn om het welbevinden en/of de ontwikkeling van het kind te stimuleren.

Niet alle kinderen ontwikkelen zich voorspoedig. Als wij naar aanleiding van de schriftelijke observaties dan wel door de dagelijkse omgang met het kind ons zorgen maken over de ontwikkeling van een kind dan wordt dit eveneens met de ouders besproken. De medewerkers worden begeleid in hun handelen door een pedagogisch coach. Indien nodig en in overleg met de ouders kan de pedagogisch coach ook een rol spelen in de ondersteuning bij de doorverwijzing naar andere instanties en/of zorgen voor opvoedondersteuning.

Ouderbijeenkomsten

Jaarlijks vindt er een interactieve ouderavond plaats. Zo stellen wij de ouders in de gelegenheid elkaar beter te leren kennen en onze EigenWijze werkwijze te verduidelijken. Tijdens de jaarlijkse Reggio-ochtend betrekken we ouders bij ons creatieve proces. Dan laten we de ouders zien wat er op EigenWijs gebeurt.

Weekprogramma

De ouders ontvangen wekelijks, via de mail, een weekprogramma waarin staat vermeld welke extra activiteiten er gaan plaatsvinden. Ook het personeelsrooster wordt daarin opgenomen. Dit geeft de ouders de mogelijkheid om hun kind te vertellen welke medewerkers er op de groep aanwezig zijn.

Samenwerking met de basisschool en de buiten schoolse opvang

Kinderopvang EigenWijs heeft geen directe koppeling met een school. Wel volgen wij de kinderen in hun ontwikkeling. Voor de peuters die de overstap naar het basisonderwijs gaan maken, vinden wij het belangrijk dat de school en de BSO de informatie krijgt die het nodig heeft om op een adequate manier in te spelen op de ontwikkeling van het kind. De overdracht naar de basisschool zal intensiever zijn op het moment dat er zorgen zijn over de ontwikkeling van een kind. Ouders kunnen het laatste observatieverslag die zij hebben gekregen zelf aan de leerkracht geven. Mocht de school extra informatie nodig hebben dan wordt dit vertrekt na toestemming van de ouders.

Hoofdstuk 13   Het EigenWijze team

De EigenWijze medewerkers zijn, door hun opleiding, toegerust om kinderen te begeleiden in hun welbevinden en hun ontwikkeling. Zij voldoen aan de gestelde functieprofielen en competenties. Iedere beroepskracht houdt zich aan de afspraken uit onze beroepscode, waardoor wij ons professionele handelen in onze waarden en normen verankeren. Zij worden daarin ondersteunt en begeleidt door de pedagogisch coach en de leidinggevendenden van EigenWijs. Tijdens werkoverleggen, teamvergaderingen en individuele gesprekken worden de medewerkers gecoacht in hun functioneren. Tevens is er aandacht en wordt er ruimte gegeven aan specifieke bij – en nascholing zowel op gebied van veiligheid (EHBO, BHV) als op pedagogisch inhoudelijk gebied (verder ontwikkelen van de EigenWijze reggio visie). Bij specifieke vragen m.b.t. de ontwikkeling van een kind en/of de omgang met een kind kan de pedagogisch coach van EigenWijs of de pedagogische staf van de Kinderopvang Morgen geraadpleegd worden voor ondersteuning. Zij adviseren ons en ouders bij het doorverwijzen naar een passende instantie, indien nodig.

KDV EigenWijs is een door Calibris (Kenniscentrum voor leren in de praktijk in Zorg, Welzijn en Sport) erkend leerbedrijf. Dit betekent dat wij stageplaatsen mogen verlenen aan studenten die een gerelateerde opleiding volgen op niveau 2, 3 en 4. Op alle groepen is er een mogelijkheid voor het vervullen van een stageplaats waarbij wij uitgaan van maximaal 1 stagiaire per groep. Het aantal stagiaires dat een stageplaats bij KDV EigenWijs Wateringen vervuld is wisselend en afhankelijk van de vraag. Al onze stagiaires staan boventallig op de groep wat betekent dat zij niet de plaats in nemen van een gekwalificeerde EigenWijze medewerker. Voor onze beroepskrachten in opleiding werken

we volgens onze eigen processen en volgens de bestaande wet- en regelgeving (Werkinstructie Beroepskracht in opleiding). De beroepskracht in opleiding wordt begeleid door medewerkers (de werkbegeleider) die daarvoor een specifieke begeleiderstraining hebben gevolgd. De activiteiten van een beroepskracht in opleiding zijn altijd onder verantwoording van de werkbegeleider. De inhoud van de stage wordt met name bepaald door de opleiding en de opdrachten in het stageboek en zijn verschillend per opleiding en aangepast aan het leerjaar. Ook die opdrachten gebeuren altijd onder begeleiding van een gekwalificeerde collega.

De belangrijkste taken van een stagiaire zijn :

- Zorg dragen voor een veilig en goed pedagogisch klimaat
- Het verzorgen en begeleiden van de kinderen bij de persoonlijke verzorging
- Het begeleiden van de kinderen in de eetsituatie
- Verzorgt huishoudelijke taken zoals klaarzetten en opruimen van de maaltijden, de was, opruimen van de groep
- Begeleid de kinderen bij activiteiten en afhankelijk van opleiding en leerjaar: doet zelfstandig activiteiten met de kinderen onder begeleiding van de beroepskrachten (N.B: volledige takenlijst is te vinden in BPV plan)

Tot slot

Met dit beleidsplan hebben we u een beeld willen geven van onze manier van werken met de kinderen en onze ruimte, waarbij verschillende competenties worden aangesproken van de medewerkers en van de kinderen. Het werken met kinderen vraagt om een gedegen werkplan waar het gehele team zich achter kan scharen en mee weet te werken. Dit beleidsplan is een deel van ons werk als medewerkers op EigenWijs. Een organisatie die is ingericht op de kinderen en waar de kinderen centraal staan. Uiteraard nemen we allemaal een stukje persoonlijkheid mee naar EigenWijs, die EigenWijs mede maakt wat het is.